

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ES KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Videki előfizetők bélyegköltése egész évre	2 "

Feladós szerkesztő és lapfőigazgató

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 11c földszint balra, (Piac felől 3-ik ajtó).

Hirdetések feladhatók a Horovitz-nyomdában, és a „Debrecen” kiadóhivatalában Darabos-u. 7.

A debreceni zenede.

Sikeréről örömmel értesülünk a napilapok híradásai révén. Az egyesített két zeneiskola debüje a beiratkozások alkalmával igazán pompásan sikerült s a nővendékek ez idei létszáma arra enged következtetni, hogy ezen zenedei intézményünk, olyan hatalmas lesz, mint a vidéki nagyvárosok egyetlen zeneiskolája sem.

Négyszáz növendékre van kilátás, amely 400 növendék tandíja biztosítja az intézet fényes jövőjét. Igen a legelső zenedei intézmény a debreceni lesz, úgy mint azt a kegyes emlékü adakozók kitervezték maguknak anno dacummal, régen, mikor még a debreceni színházban is a komoly zenei művészet uralta az operákkal erősen teleszpékelt reportoiret.

Nagy lelki gyönyörűséggel olvastuk azt az újsághírt, amely arról szól, hogy a zenede tanítványainak száma kétszerese lesz a tavalyinak. Az egyesülésben rejlő erő ime ilyen impozánsan nyilatkozik meg már az első szezon-nyilvánl. Pedig most igazán felfordított világot élünk s életviszonyaink nem kedveznek a kulturális törekvéseknek. És a debreceni zeneoktatás zenezánsza mégis a háborus esztendőhöz fűződik. El lehet képzelni majdan boldogabb időben milyen hatalmas lesz a mi városi zenedénk fellendülése.

A két zenede egyesítéséről önkénytelenül eszébe jut az embernek a két debreceni zenede egyesület: a zenekedvelők Köre és Társasága.

E helyen nem először hangoztattuk azt, hogy a két zeneegyesület egyesítése nagyon kívánatos lenne. Igaz, hogy az egységes művészi konkurencia az egyesületek által rendezett hangversenyek művészi szintjének csak hasznára volt, de erős elhatározással, igazi művészi ambícióval — közös megértés mellett biztosítani lehet ezt a színvonalat az egyesítés mellett is. Sőt!

Debrecen zenei életének felpozícióját jelenti ime a két zenei tanintézet egyesítésének első hónapja. Bizonyítást nyújt az tapasztalatok is azt bizonyítják, — ugyanilyen friss és új erőre kapna zenei életünk a két társadalmileg szervezett zenei egyesület egybeforrásztásával is.

Okuljunk tehát a példán. Mondjuk ki a két zene intézmény egyesítését is s ne forgácsolják szét sem ambícióink, sem tevékenységeink erejét!

S-r.

SOMOSSY LÁSZLÓ
DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZAR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

Finnország álmodik.

Irta: Barabás Ábel.

Hol észak fénycsík ezer tavat ringat,
S a vad Imatra zugatja vizét,
A szárnyas hír barangol szerteszét:
Testvér magyar nép tépi zsarnokunkat...

Testvér magyar nép áttöré a gátat,
A merre megy, lehull a rabbillinc,
Árpád vitéz népének gátja nincs,
És vad haraggal csak előre vágat...

Hull a kozák, pusztul a cári horda,
Nem szenvedünk már többé rabnyomorba,
Zsarnok! Lesujt most a magyar acél...

Új Kaleválát zeng a milliók torka:
Magyar szivekből hull a drága vér,
S a finn-szabadság új életre kél...

Krónika.

Háborus jegyzetek.

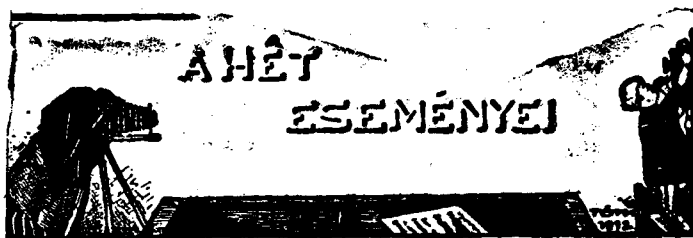
A új német hadikölcsönre a megnyitás első órájában több mint egy milliárdot jegyeztek. Ez a tempó a következő órákban természetesen meghalkult. A felhőszakadások se tartanak órákig és a mit a német áldozókészség ebben a hatvan perczen produkált, mikor ezer millió márkát döntött a birodalom asztalára, nem záporosóje volt az aranynek, hanem valóságos felhőszakadása. Egy pillanatig se lehetett többé kétséges, a mint nem volt kétséges azelő sem, hogy a rohanva beérkező első milliárd után többi kilencz is legalább a terminusra pontosan és — tetejében be fog érkezni. Bizonyos, hogy a németek az egész esetről századrész annyit fognak beszélni, a mennyit a mi nemes ellenégeink: a derék olaszok elhallgatnak, mikor ezt az esetet olvassák. Ők is bocsátottak ki nemzeti hadikölcsönt a multkoriban, még pedig new is a harmadikat, csak az első: de ennek az eredménye szerint a harmadik kölcsönt is ki kell bocsátaniok, hogy elérjék az első milliárdot. A háborut még csak ki tudta csiholni belőlünk a D'Annunzio lírája, de a leráikat már nem tudta a nemzet oltárára odabüvölni a háboru. Mert, akinek kedve lett volna, hogy adjon, annak nincs lírája, akinek lírája van, annae nincs kedve hogy adjon.

A mi azt bizonyítja, hogy az olaszok korántsem veszítették el annyira a józanságukat, mint gondolt lehetett, vagy pedig elég hamar visszanyerték. Nyilván látjuk, hogy nem adni az olasz hadikölcsönre éppen olyan okos és hasznos dolog, mint adni a németre. A háborut már nem lehet visszadugni a vühelyébe, de a lira legalább még ott van a mellényzsebben. Most ez a patriotizmónak a sacro egoismója.

A nagyherceget nem lehet megbuktatni vagy el ejteni. A nagy herceget csak — rehabilitálni lehet. Jobban érteni a hadvezetés művészetét, mint a nagy herceg nem lehet. Csak azt lehet bebizonyítani, hogy ez lehetetlenség még annak is, aki eggyel több, mint a nagyherceg. Ebbe a nagyherceg beleegyezett és így lett a cárból az, a mi eddig ő volt és így lett a nagyhercegből az, a mi azelőtt sohasem kívánczolt lenni, Valóban: a gondviselés utjai, mint II. Miklós oly találóan proklamálta, ismeretlenek. És kiszámíthatatlanok. Állítólag — akkoriban legalább ez a szél járta — maga a cár nem kívánta a háborut, Az pedig egészen bizonyos, hogy Nikolajevics Miklós nem kívánta a kaukázusi alkirályságot. És ime most mind a kettő fölötté mérsékelten boldog birtokossa annak, amit nem

akart. A háborunak egészen mindegy, mert a háboru sorsát épp oly kevéssé fogja dirigálni a cár, mint a hogyan nem dirigálta már a nagy herceg. Bizonyára a Kaukázusnak is mindegy. Csak az entente lapoknak ny öröm az egész és új boldogság a régi helyébe. Ezek idáig attól voltak elragadtatva, hogy a nagyherceg remekel a cári hadak élén élén, most attól vannak elragadtatva, hogy ezentul a cár fog remekelni a nagyhercegi hadak élén. A nagyherceg csodákat művelt a visszavonulás művészetében, semmi kétség: a cár még nagyobb csodákat fog művelni ebben a művészetben. A személyváltozás semmiesetre se jelent az orosz hadseregre nézve irányváltozást. Ez a tudat mindenesetre jóleső vigasz az új kaukázusi alkirálynak.

Akkor se tartottnk Napoleonnak, a mikor Gali-ciába jött, nem mondhatjuk tehát, hogy az orosz hadsereg egy Napoleont veszített benne, most se, a mikor a Kaukázusba mcgy. De ha mégis azoknak lett volna igazságuk, akik olyan nagy hadvezérnek hirdették a nagyherceget, amilyen hosszú, akkor ezeknek az örömkük a változáson éppen olyan őszinte lehet, mint volt a meggyőződésük. Mert ha az orosz Napoleon csak azt iudja, amit tudott, a legjogosebb aggodalommal várhatják: mit fog tudni, aki mosi „személyesen” utánna következett? Ez, mikor trónra lépett, azt vallotta az ambíciójának, hogy a béke cárja legyen. Ezzel az ambíciójával ugyancsak megbukott, amint hogy a sorsa nagyon trétás játékot üz most az ambíciókkal a szent Oroszországban. Nikolajevics Nikolájról mindenki úgy tudta, hogy a cár utódja akar lenni. Nem ett. Ellenben a cárnak nyilvánvalóan soha se volt az az ambíciója, hogy a Nikolajevics Nikoláj utódja legyen. És mégis az lett. Így nem tudhatja az ember: hová jut és így történt az, hogy Berlinbe indni és a Kaukázusban száll le a magas paripájáról.

Őszi hangulatok.

Elborult a sugár, szürke felhő takarja az eget s lassu kopogással szitál az eső . . .

Ősz van, csakugyan ősz van: szürke, bánatos ősz. Az elmulás, a halál ide, sőt nem is a halálé már, hanem a temetésé. Igen a temetésé! A szürke

felhőtábor a fekete posztó: a letarolt rét a gyászos ravatal; az őszi szél bugása a halottas ének, a gyász induló; az esőcseppek a könnyek árja.

Milyen lassan hull alá az égből, milyen szomorúan, ép úgy mint a könny az elborul szemből s miként a könny az esőcsepp is beszél.

Beszéde halk, kísérteties, olyan egyhangú, megremegetti az embert, a szívet, az agyat; elébe tárja a kérlelhetetlen igazságot ridegen, nem lehet vele vitázni; igaz az utolsó szóig, igaz minden állítása.

... Látod, mondják a lehulló cseppek, — ilyen az élet, így mulik el az is, mint a fű, mint a virág. S mégis te gyarló ember oly nagynak iartod magad. büszkélkedel, fenthordod a fejed, vakmerően azálsz pörbe az éggel, pedig porszem vagy semmi egyéb!

... Hivalkodol, csillogsz, ragyogsz, aranyos ruháddal elhomályosítod a sugárt, a napot, azt hiszed te vagy a minden, az ur; pedig lekerülsz te is a porba, porrá leszel s ha mi rád hullunk, csak olyan sár leszel, mint az, amit most lábaddal tiporsz!

... Látod, hogy verjük le a sárgult levelet, hogy temetjük a sárba az illatos virágot, pedig az szebb mint te vagy; látod, hogy morzsoljuk szét a sziklaóriást, pedig az erősebb, nagyobb, mint te vagy: elbánunk te veled is.

... A gyönyör pohara kinull kezedből, ajkadon elhal az orgiák mosolya s te kikendőzött arccal tomboltad át az egész életet, olyan sáppadt leszel, mint a sárga levél, csókravágyó ajkad megfagy, megmervül minden tagod s szép asszonyok helyett rut undod főrgék ölelnek át, ők ülnek orgiát belőled lent a siri világban!

... Kacaghatsz, mulathatsz, csak a miénk leszel! ... Küzdhetsz, hajszolhatod a dicsőséget, a babért, megőröljük azt is, téged! ... Lehetsz nagy, irigyelt, híred bejárhatja a széles világot: nekuuk mindegy! ... Por leszel! sár leszel! akit megtaposnak s lehet, hogy emlékedet a saját testedből való sárral dobálja meg a késő nemzedék.

... Ugy ám! kacag a szél közbe, fogsz te még az én szárnyaimon repülni, játszom veled és kacaglak!

S az esőcseppek beszélnek tovább:

... Ember! Nevetséges alak, torza önmagának, kit a teremtés koronájauak csufolnak, nézd milyen korona lesz belőled, sár korona! ... Csak élj, küzdj, fuss, játszd ki maradat, majd aztán jövők én! Addig türök néked, felólem csinálhatsz azt, amit akarsz, majd aztán csinálom én is azt, amit akarok!

S az eső beszél, beszél tovább, egész napon át, geszéde mindig fagyosabb, leverőbb, igazibb!

... Elmulunk! — Porrá leszünk! ... (Sz.)

— A szomorú bizonytalanságnak csak nem akar vége szakadni. Aki ma csak a légvonalabbról is megmerné jósolni, hogy mikor lesz a háborúnak vége, az feltétlenül hazugságot mondana. Most a fejetejére, állított logika korát éljük Debreczenben a kávéházi Konrádok kezdik is befogni a szájukat. Más témák vannak most napirenden nálunk a piaci állapotok. E tekintetben azután mindenkinek van valami üdvös reformja, valami pompás ötlete. És tényleg a reformok és ötletek csakugyan zseniálisak lennének, csupán egyetlen hibájuk van, hogy nem vihetők keresztül. A piaci mizériák pedig tovább tartanak.

— A városnak teigazdasága is lesz már. Persze Gruner Lipót a kedélyes bajor eredetű tanácsos szervezi, aki épen úgy tud a civisek nyelvén beszélni, mint az intellektüelekén. Voltaképeu magyarul rosszul, ami a kiejtését illeti s igen gyakran kiutálja azt az összeget, amit vonás nélkül ki kellene utalni, de hát akkor is igazat mond, mert amit a házipénztárból ki kell utalni, azt tényleg utálattal teszi az emberl Visszatérve pedig a város teigazdaságára ez a kis minta gazdaság lesz az a szemernyi mustármag, a melyből majd egy nagy hatalmas városi teigazdaság te. ebélyes fája fog kinőni.

— Debrecenfatvára a harctérről is küldenek adományokat. Megható azokat a leveleket olvasni, amelyekben az egyes századoknál gyűjtött pénzadományokat küldik be a század- és szakaszparancsnokok. A mi derék fiaink nem csak fegyverrel védik a hazai rögöket, de azt akarják már most a harcok veszedelmei közt, hogy háboru után nagy és művelt Magyarországot hagyhasunk utódainknak,

x Janatka Alajos virágkereskedése, mely 20 év óta áll fenn Debreczenben; nagy gondot fordít arra, hogy a közönség mindeu szezonban megkapja a maga divatos műirágait. Legolcsóbb, legszolidabb beszerzési forrás, cserepes és kivézi kivitelű virágokban, csokrokban, sirkoszorukban, cserepes és ültetendő virágokban. Piac-utca 59. Telefon 8—44. szám.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a modernül berendezett:

Gőzkávépörkölt és Fűszermalom

a mai napon megindult, amely a t. kereskedők és a t. vevőközönség rendelkezésére áll. — Elfogadok kávépörköltet, fehér cukor és mindennemű fűszereket őrlését.

Nagybecsű pártfogásukat kérve, maradok teljes tisztelettel

LINDENFELD J. JENŐ.

Üzletemben minden nap friss pörkölt és frissen darált kávé kapható.

Hirdessen a „Debreczeni Szemlé”-ben.

APOLLO

MOZGÓSZÍNHÁZ

Ma, kedden.
5 és 7 órákor félhelyárak és 9
órákor rendes helyárak.
Szenzációs ujdonság!
Rerjtélyes hotel
bűnügyi dráma 4 felvonásban.
Gyógyszerész ur nősül
vigjáték 2 felvonásban.

Hadbavonultakról

felvételek, nagyítások művészi kivitel-
ben eszközölhetők

NÉMETHY műtermében,
Piacz-utca 42. szám alatt.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piac-utca 16. szám saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Be-
tétállomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekkszamlák. Váltóleszámitolás, törlesztéses
és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások,
hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áru-
raktár, Safe-deposit (magánletépként).

Affiliált Intézetek: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámpércs.

Nem fáj a feje másnap, ha
'LITKE' pezsgőt iszik

Ha a harctéren levő hozzátartozó-
jának nagy szíveséget akar tenni,
azonnal küldjön neki egy tubus

'LYPTOL'-t,

mely ragályos betegségeket terjesztő
tetvek és más férgek ellen a legjobb.
Ára 1 korona.

Főraktár: Dr. Szelényi Árpád gyógyszerésznél Debre-
czen, Piacz-utca 30. szám. „Kosuth” patika.

TÖRLEY

TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

**: Magyarországon egyik legrégebbi,
legjobb és legolcsóbb lap az immár
: negyvenhetedik évfolyamban levő :**

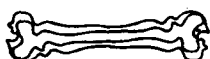
„Debreczen”

Felelős szerkesztő: Szathmáry Zoltán.

Előfizetési ára helyben negyedévre 2 K 50 fill.

Megrendelhető a kiadóhivatalban: Debreczen,

Darabos-utca 7. szám alatt. Telefonszám 4—12.

Hirdetéseket a legjutányosabb árban vesz fel.

Horovitz Zsigmond könyvnyomdája Debreczen, Darabos-utca 7. szám.